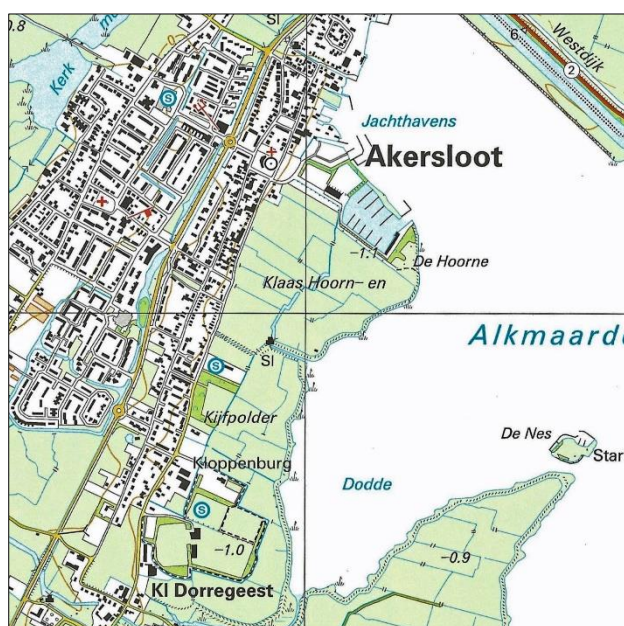

De Klaas Hoorn- en Kijfpolder en de Stichting Alkmaardermeeromgeving

Eind jaren '80 van de vorige eeuw dreigde een mooie polder verloren te gaan omdat de gemeente Akersloot (toen nog een zelfstandige gemeente) plannen had ontwikkeld om dit gebied vol te bouwen met woningen. Wat er van de polder zou overblijven, zou ontpolderd worden, want de gemeente wilde "het Alkmaardermeer naar het dorp brengen". Een aantal inwoners van Akersloot was hier fel tegen. Voor hen was het duidelijk dat natuurwaarden en cultuurhistorie een belangrijk onderdeel vormen van de kwaliteit van het leefklimaat. Bovendien konden er ook op andere plekken in het dorp huizen worden gebouwd. Uit de strijd om het behoud van de Klaas Hoorn- en Kijfpolder is in 1990 de Stichting tot Behoud van Natuurlijke en Cultuurhistorische Waarden in de Alkmaardermeeromgeving ontstaan.

De start van het verhaal

Het verhaal begint met een openbare informatiebijeenkomst op 28 maart 1988 in café de Vriendschap. Burgemeester en Wethouders presenteerden een plan waarin werd gesproken over het onderwater zetten van een deel van de Klaas Hoorn- en Kijfpolder, de bouw van een aantal (70 tot 140) verhuurbare vakantiewoningen en eventueel van permanente woningen, aanleg van een brede groenstrook langs de Kerklaan/Boschweg en de aanleg van een surfstrandje. Dit moest Akersloot weer een economische impuls geven en recreatie naar het dorp toe halen, want die was veel minder geworden na het wegvallen van de Liliade. De gemeenteraad stond positief tegenover de plannen, verontruste burgers wezen het plan unaniem af.

Akersloot en de Klaas Hoorn- en Kijfpolder.

Op 10 augustus 1989 verscheen er een stuk in de krant waarin werd geschreven dat de gemeente Akersloot een principeakkoord gesloten had met het Bouwfonds Nederlandse Gemeenten en de Heidemij over het plan voor de Klaas Hoorn- en Kijfpolder. Hierin wordt gesproken over het onderwater zetten van de polder, 150 vakantiewoningen en 50 koopwoningen en dat alles gerealiseerd binnen 5 jaar. De agrariërs geven in dit stuk aan dat zij nooit benaderd zijn voor eventuele verkoop van hun grond. Naar aanleiding van dit stuk heeft de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (N.J.N.) afdeling Bakkum een eerste actie op touw gezet. In die tijd werd er jaarlijks een Milieumarkt gehouden in de bibliotheek van Akersloot. Op deze markt kon iedereen zich oriënteren op een milieuvriendelijker manier van leven. Op 7 oktober 1989 was de N.J.N. daar ook aanwezig waarbij Ruth de Groot een paar mooie posters had gemaakt met de teksten: "Wordt dat weiland nu woonerf en recreatiegebied? Wie wil dit verliezen?" Daarbij werd een handtekeningenlijst gelegd. Geertje Korf, Marianne Huisman, Loekie Groot en Ruth spraken veel mensen aan. Het was duidelijk dat veel mensen wilden dat de polder een polder bleef, want 108 volwassen Akersloters (en daarnaast ook veel minderjarigen uit Akersloot en veel mensen uit Castricum, Heemskerk, Uitgeest en Limmen) zetten hun handtekening.

Op 30 oktober 1989 werd het herinrichtingsplan op een openbare informatieavond in De Lelie gepresenteerd. Het oorspronkelijke plan, dat als 'Recreatieplan' was gepresenteerd, bleek achteraf gewoon een opstapje te zijn geweest om te komen tot woningbouw op een aantrekkelijke locatie. Ten opzichte van het eerste plan was er wat met aantallen woningen gerommeld om het plan een betere financiële basis te geven, maar dat de polder zou verdwijnen stond vast. Nu werd er namelijk al over 230 woningen gesproken, waarvan 150 woningen voor de verhuur (recreatie), 50 permanente woningen en 30 terraswoningen (flats!). De brede groenstrook langs de Kerklaan verdween uit het plan en het vertrouwen van de burgers in het gemeentebestuur was er niet beter op geworden. Er waren wel ruim 100 mensen aanwezig op de avond en in de krant verschenen stukken waaruit grote bezorgdheid bleek over het plan voor de Klaas Hoorn- en Kijfpolder.

Zo zou het moeten worden.

Actiegroep

Er was veel werk te doen en de vraag was, hoe pak je dat aan? Eind 1989 was een groep verontruste Akersloters begonnen een zo breed mogelijk draagvlak tegen de plannen te creëren bij de burgers door middel van pamfletten die huis aan huis werden bezorgd. Hennie Groot en Henk Kooij waren in eerste instantie de trekkers hiervan. Hierop kwamen veel reacties, zowel schriftelijk als telefonisch. Maar ook bij de Provincie en de Rijksoverheid werden afdelingen benaderd die zich bezig hielden met natuur en cultuurhistorie. Landelijke natuurorganisaties en de Milieufederatie Noord-Holland werden om advies gevraagd. Zo konden er zienswijzen worden ingediend en bezwaarschriften worden geschreven die goed onderbouwd waren. Om duidelijk te maken dat de groep verontruste burgers geen politieke partij was (het was inmiddels bijna verkiezingstijd) werd de groep begin 1990 een actiegroep en kwam Rein Schaap de groep versterken. Deze actiegroep kreeg al snel de naam actiegroep tot behoud van Natuurlijke en Cultuurhistorische waarden in de Alkmaardermeeromgeving en kreeg veel steun en adhesiebetuigingen uit de bevolking.

In deze eerste periode werd er veel gepraat met de politiek omdat er 21 maart 1990 gemeenteraadsverkiezingen waren. De Klaas Hoorn- en Kijfpolder was een belangrijk punt in deze verkiezingen. Er werden brieven geschreven, er werd een alternatief plan aangedragen

(wandel- en fietspaden over de dijk langs het meer, een kinderstrandje bij 't Hoorntje, een surfstrand op enige afstand van het kinderstrandje en goede bewegwijzering) en er werden fractievergaderingen bezocht. Ook werd de bevolking eind februari 1990 opgeroepen (via stukjes in de krant en huis-aan-huis-pamfletten) te bellen tussen 17.00 en 19.00 uur om aan te kunnen geven hoe groot het draagvlak onder de bevolking was tegen de bouwplannen, en dat was groot. Op het politiek café van 8 maart waren veel mensen van de actiegroep aanwezig en werden veel vragen gesteld over de plannen voor de polder. Het werd een echt verkiezingsitem.

Ondanks de verkiezingsuitslag met een licht verkiezingsverlies voor de in de raad vertegenwoordigde partijen en het geldende Natuurbeleidsplan ging de meerderheid van de gemeenteraad toch door met het plan en met de voorbereidingen van het project. Zo werd er 16 mei 1990 een gemeentelijke inspraakbijeenkomst gehouden in de Lelie waarin de bijgestelde visie toegelicht zou worden. Ook hier waren veel verontruste burgers aanwezig en uiteraard de mensen van de actiegroep. Maar naar de argumenten werd niet geluisterd.

Stichting Alkmaardermeeromgeving

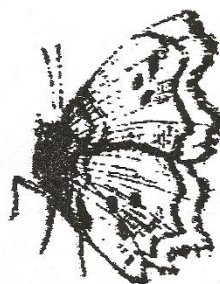
Daarom besloot de actiegroep zich in de toekomst ook te gaan richten op het Provinciaal – en Rijksbeleid en nam het besluit over te gaan in een Stichting om bij komende conflicten als rechtspersoon te worden erkend. Op 23 augustus 1990 kreeg dit bij notaris van Duin zijn beslag en werd de naam officieel “Stichting tot behoud van Natuurlijke en Cultuurhistorische waarden in de Alkmaardermeeromgeving”. Het bestuur bestond uit: Hennie Groot-Schermer (secretaris), Henk Kooij (voorzitter), Ben Hopman en Rein Schaap. In oktober 1990 werd er weer huis-aan-huis een pamflet rondgebracht, dit keer een officiële Nieuwsbrief waarin mensen werden geïnformeerd over de plannen. Ook werden ze opgeroepen donateur te worden van de Stichting Alkmaardermeeromgeving oftewel “Een helpende hand” te bieden. Een envelop met f 5,- als richtbedrag kon in de brievenbussen van de bestuursleden worden gegooid. Op die manier was er voldoende geld om de kantoorkosten te dekken en de kosten voor de notaris e.d. Het had veel succes, in december 1990 waren al meer dan 100 vrienden van de stichting genoteerd die gezamenlijk meer dan f 1.500,- aan donaties bijeen hadden gebracht, er bleek veel draagvlak te zijn. Toen verscheen ook voor het eerst het logo van de stichting, een Vlinder getekend door Gaugurica waarbij Hans ten Broeke het volgende gedicht heeft gemaakt:

De Vlinder

Je fladdert door je dorp
en attendeert ons op de kolder
Omdat zij die je ontworpen
ook dol was op die polder

Je fladderen is eenvoudig
je leven lief en speels
wijst op wat ons bijeenhoudt
maar men bedreigt dat steeds

Je zwakke kracht
zal die dreiging keren
Je fladdert zoals zij niet heeft verwacht
dat jij je ooit zou weren

De vlinder, getekend door J. Gaugurica, werd het eerste logo van de stichting.

Dóór Hennie en Henk,
Namens allen.
Bedankt
JG en Hans

Ontwerp-Structuurvisie

Intussen gaven B&W blijk met de bouwplannen door te willen gaan en de Gemeenteraad gaf op 16 oktober 1990 zijn akkoord aan de bijgestelde visie (welke inhoudelijk weinig verschilde met de oorspronkelijke versie). Er werd opdracht gegeven aan een adviesbureau om het herinrichtingsplan uit te werken tot een Ontwerp-Structuurvisie, en deze visie na bespreking en goedkeuring door de Raad aan de Provincie aan te bieden voor akkoord. Zodoende zou de Gemeente een bestemmingsplan voor de polder kunnen maken. Het College van B&W besloot de Ontwerp-Structuurvisie, die in januari 1991 klaar was, aan de overlegpartners, ook de stichting, toe te sturen.

In deze Ontwerp-Structuurvisie zijn meerdere locaties in het dorp aangewezen met mogelijkheden voor het bouwen van woningen. Daaronder de Klaas Hoorn- en Kijfpolder met circa 200 woningen (toplocatie, dus duur en met paalwoningen) in het noorden van de polder en 10 ha ontpoldering ("het Meer naar de Kerklaan en het dorp toe brengen"). De Ontwerp-Structuurvisie werd door de stichting van stevig commentaar voorzien. Dit commentaar ging (procedureel) mee naar de Provincie met de indiening van het ontwerp eind 1991. Daarin waren al enkele "Aanpassingen" gemaakt zoals het verlagen van de woningbouwcijfers, de locatie KHK-polder was qua woningaantal gehalveerd en teruggebracht tot een smalle bebouwingsreep langs de bestaande jachthaven (de 2,5 ha. uit het goedgekeurde streekplan), de locatie Kijfpolder had ook een lager aantal huizen en de locatie was versmald en er stond geen bedrijventerrein in het zuidoosten van het dorp meer in.

De afwatering vormt de scheiding tussen de Klaas Hoorn- en de Kijfpolder. Het gemaaltje aan het pad zorgt voor de waterhuishouding in de Klaas Hoornpolder. Op de achtergrond de bebouwing aan de Boschweg op de rand van de strandwal van Akersloot.

Naast de werkzaamheden aan de Ontwerp-Structuurvisie besteedde de stichting ook veel tijd en aandacht aan het Streekplan waar de provincie Noord-Holland mee bezig was en het in de steigers staande Natuurbeleidsplan van de Rijksoverheid. Dit alles om te zoeken naar motieven om de plannen voor de Klaas Hoorn- en Kijfpolder afgekeurd te krijgen. Gegevens werden verzameld over de aantallen broedvogels in de polder, Rob Noordover en Maarten Keijsper leverden hier hun bijdrage. Het werd duidelijk dat naast de natuurhistorische waarden (de vele weidevogels die de Klaas Hoorn- en Kijfpolder als broedgebied gebruiken) ook de

cultuurhistorische waarden groot waren. De strandwal waar Akersloot op ligt (Kerklaan) is de meest ver landinwaarts gelegen strandwal die er is. Daarnaast is de overgang tussen deze geestgronden naar de weidegronden nog geheel ongeschonden en dat is uniek. Tenslotte is het dijkje van de polder al begin 17^e eeuw aangelegd. In 1631 werd de Schermer ingepolderd en is het dijkje van de polder zeer waarschijnlijk opgehoogd.

Meer en meer groeide bij de stichting het vertrouwen dat, met de opgebouwde kennis over de spelregels van ruimtelijke ordening en natuurbeheer door Provinciaal- en Rijksbeleid, er een goede kans was voor het behoud van de polder.

Om de donateurs van de stichting op de hoogte te houden kwam in december 1991 nieuwsbrief nummer 2 van jaargang 1 uit. Hierin werd uitgebreid verteld welke acties de stichting allemaal had ondernomen; hoe ze werd gesteund door de Milieufederatie Noord-Holland; dat er een alternatief plan was uitgewerkt door Edwin Kapitein van de N.J.N. dat ruim 1 miljoen gulden aan kosten zou kunnen besparen; dat de stichting niet tegen bouwen voor de eigen bevolking was, maar wel tegen woningbouw op deze plek en in deze aantallen enz., enz..

Uiteindelijk reageerde de Subcommissie voor de Gemeentelijke plannen van de Provincie op 3 april 1992 officieel op het ingediende plan. Er bleef weinig over van de woningbehoeftecijfers. De bouwplannen ten noorden van de Roemersdijk en ten westen van de Westerweg werden afgewezen en van de Klaas Hoorn- en Kijfpolder diende men af te blijven; slechts het bouwplan Koningsweg kon op goedkeuring rekenen.

Door het uitgeven van een huis-aan-huis-brief, de Nieuwsbrief, werden de bewoners van Akersloot geïnformeerd over de stand van zaken.

De stichting was voorlopig tevreden met het standpunt van de provincie maar de polder was nog niet gered. Want de meerderheid van de gemeenteraad was nog steeds van plan hun zin door te drukken en zij wilden nu een bebouwing, zij het beperkt, in de 'oksel' in het noordwesten van de polder (75 woningen!). En opnieuw kwam de stichting in actie om dit plan, met behulp van het inmiddels ontstane netwerk van sympathisanten, te bestrijden. Er kwamen gesprekken met burgemeester Cornelisse en er werd gewerkt aan bezwaarschriften. De stichting heeft voor 24 september 1992 maar liefst 238 bezwaarschriften voorzien van 256 handtekeningen ingediend, nog 3 uitgebreide bezwaarschriften en 52 bezwaarschriften met betrekking tot de bebouwing Roemersdijk, waarvan de bewoners ook volledig achter het bezwaarschrift van de stichting stonden. Op 27 oktober 1992 werd een hoorzitting georganiseerd waarop de bezwaren werden toegelicht. De bezwaren werden niet gehonoreerd en dus werden op 28 januari 1993 de structuurvisie en de koerswijziging door de raad aangenomen, ter visie gelegd en aan Gedeputeerde Staten van de provincie gestuurd.

Het college en de raad wilde iets moois met de polder doen. Mooier dan het al was en gelukkig nog steeds is, kan die toch niet zijn?

Bestemmingsplan Klaas Hoorn- en Kijfpolder

Reeds begin 1993 was de stichting begonnen na te denken over een nadere invulling van de functie/ontwikkeling van de KHK-polder, binnen het kader van de doelstellingen van de stichting. Immers: ergens op tegen zijn moet kunnen, maar dan ook meedenken over alternatieven! Een bezoek aan Groengebied Amstelland, een gesprek met de rentmeester van de Stichting Het Noord-Hollands Landschap (de heer Witte) en de contacten met de provinciale dienst Ruimte en Groen (de heer R. Dubbelt) waren hiervoor zeer waardevol en nuttig. De heer Visscher van het Nationaal Landschapskundig Museum uit Dordrecht werd bezocht en hij heeft waardevolle informatie geleverd over het 17^e eeuwse dijkje om de Klaas Hoorn- en Kijfpolder en benadrukt hoe bijzonder dit dijkje is.

Halverwege 1993 wordt op advies van de Provincie gestart met een ontwerpbestemmingsplan voor de Klaas Hoorn- en Kijfpolder, de betrokken partijen zouden later kunnen meepraten. De stichting had eind 1993 haar uitgangspunten voor een inrichtingsplan van de polder op papier staan. Pas begin 1995 kwam er een Discussienota van de gemeente om met het ontwerpbestemmingsplan aan de slag te gaan. Aan de hand van deze Discussienota werden in maart 1995 vier werkconferenties met alle betrokken partijen, ook de stichting, belegd.

Tegelijkertijd was door de provincie vanaf 16 februari tot 15 maart 1995 het 'Voorontwerp-begrenzingsplan voor de beheers- en reservaatgebieden in het Alkmaardermeergebied' ter visie gelegd. Hierop werd door de stichting gereageerd door te wijzen op het in het ontwerpplan niet benoemen van de waarde van de KHK-polder als rust- fourageer- en broedgebied van vogels. Als resultaat daarvan werd voor de KHK-polder circa 10 hectare natuurontwikkeling toegewezen in het zuiden en de overige 20 hectare groengebied als reservaatgebied. Nadere invulling diende in het toekomstige bestemmingsplan KHK-polder te worden bepaald.

De Klaas Hoorn- en Kijfpolder is belangrijk als rust- en fourageergebied voor vogels.

Als resultaat van de vele gegevens uit de werkconferenties verscheen een beleidsnotitie van het college van B&W. Daarin werd voorgesteld een groot deel van de polder een recreatieve functie te geven gericht op natuur- en landschapsbeleving. Op 28 november 1995 gaf de Raadscommissie AZ/RO (algemene zaken/ruimtelijke ordening) haar akkoord.

Een eerste blijk van wijziging van de inzichten op welke wijze de polder voor de toekomst een duurzame ontwikkeling geboden kon worden, is het voorstel van het college van B&W om "geen gebruik te maken van de in het streekplan geboden mogelijkheid van een woningbouwlocatie van 2,5 ha."

Het Noord-Hollands Dagblad meldde op 1 december 1995:

"DEFINITIEF GEEN WONINGEN IN DE Klaas Hoorn- en Kijfpolder"

"Akersloot- De dertig hectare grote Klaas Hoorn- en Kijfpolder blijft onaangetast. Ook het afgeslankte bouwplan voor de polder is naar de prullenbak verwezen. Het ontbreekt het college van B&W aan politieke steun om de bouw van 75 woningen (eerdere plannen 300 en 200!) er door te krijgen. In plaats daarvan krijgen landschappelijke- en natuurhistorische waarden voorrang".

De Stichting tot Behoud van Natuurlijke en Cultuurhistorische Waarden in de Alkmaardermeeromgeving is “blij” met dit besluit. Maar er waren nog steeds de 'okselpannen'.

Inrichtingsplannen

Medio 1996 werd door het college van B&W aan de belanghebbenden om initiatieven gevraagd voor nadere invulling van de 'bijzondere' bestemmingen, te weten de zogenaamde oksel (Kerklaan 4 e.o.) en de Bosweidt (het bosje ten zuiden van de Handbal). De overige ruimten in de polder kregen reeds de bestemmingen Reservaat- en Natuurontwikkeling. Het Recreatieschap Alkmaarder- en Uitgeester Meer (RAUM) bracht ideeën in ten behoeve van de recreanten die het gebied zouden bezoeken. Een netwerk van wandel- en fietspaden zou het groene gebied doorkruisen, wat niet strookte met de aard van de 'rust' in de polder. In goed overleg met de gemeente, het RAUM en de stichting kreeg een wandel- fietspad over de dijk de voorkeur, hoewel de stichting lang geaarzeld heeft of wandelen over de dijk en fietsen langs de Kerklaan niet een betere keuze zou zijn.

Plannen voor een restaurant met parkeergelegenheid (120 auto's) op de Hoorne werden afgekeurd omdat dit niet strookte met de beschermde status van dit gebied in het Natuurbeleidsplan van het Rijk (de Ecologische Hoofd Structuur) en het Structuurschema Groene Ruimte van de Provincie. Op de Hoorne was slechts plaats voor een klein theehuis voor dit recreatiegebied

Er werden in totaal 11 voorstellen ingediend voor de invulling van de oksel en de Bosweidt zoals bijvoorbeeld een kinderboerderij annex minigolfbaan, minicamping en trekkershutten. Tijdens een raadsvergadering op 26 juni 1997 werden alle 11 ingediende plannen afgewezen, er kwam verder geen bebouwing in de oksel en de Bosweidt.

Het traject van het maken van inrichtingsplannen van de polder met vele discussies en commissievergaderingen, vanaf medio 1996 tot medio 1999, werd afgesloten. Maar het inrichtingsplan had geen rechtskracht. Daartoe moest het Bestemmingsplan KHK-polder worden opgesteld en ter visie gelegd. Na twee voorontwerpen kreeg het definitieve plan begin 2001 het akkoord van de Gemeenteraad en alle betrokkenen, acht jaar na het vaststellen van de Structuurvisie!

De polder zoals hij nu is, met het aangelegde wandel- en fietspad. (Google earth 2005)

Op 8 mei 2001 vertelde burgemeester Cornelisse tijdens een vraaggesprek bij de OSU (Omroepstichting Uitgeest) dat de stichting haar waardering had uitgesproken over de begeleiding van het besluitproces door het gemeentebestuur. Later zou Cornelisse, inmiddels burgemeester van de gemeente Langedijk, op een donateursavond van de stichting, publiekelijk zijn waardering uitspreken over de inzet en inspanningen van de stichting welke geleid hebben tot het behoud van de mooie polder.

Op 8 november 2001 vond de officiële start van de inrichting plaats door de heer Cornelisse (burgemeester Akersloot) en mevrouw Goijers (gedeputeerde Openluchtrecreatie).

Tenslotte

Dit verhaal over de redding van de polder had niet geschreven kunnen worden zonder het werk van Hennie Groot-Schermer. Zij was vanaf het begin (1989) als secretaris betrokken bij de acties en inspanningen van de stichting. Zij had een gedetailleerd archief opgebouwd over de gang van zaken met alle in- en uitgaande correspondentie, notulen van vergaderingen, handgeschreven notities over inofficiële gesprekken en telefoongesprekken en krantenknipsels.

Het verzoek van de Historische Vereniging Akersloot om dit verhaal op te schrijven bereikte haar toen zij al ernstig ziek was. Helaas heeft zij niet de tijd gekregen om aan dit verzoek te voldoen. Zij overleed op 11 oktober 2011. Op basis van haar prachtige archief is dit verhaal mogelijk geworden. De stichting en de gemeente zijn haar veel dank verschuldigd. Alle Akersloters kunnen nu alweer jaren genieten van de Klaas Hoorn- en Kijfpolder door de inrichting en de aanleg van het fiets- en wandelpad dat deels over de dijk gaat. In alle jaargetijden wandelen en fietsen hier mensen en zij genieten van het uitzicht, de weidevogels en het bijzondere landschap. Met dank aan de stichting, het recreatieschap en de gemeente is dit pad sinds 12 oktober 2013 genoemd naar degene die samen met de medewerkers van de stichting zoveel heeft betekend voor de totstandkoming van dit pad: Hennie Groot-Schermerpad.

Hennie Groot-Schermer in 2006 op het wandel/fietspad van de Klaas Hoorn- en Kijfpolder en het Alkmaardermeer.

Velen waren op 12 oktober 2013 aanwezig bij de onthulling van de naamborden 'Hennie Groot-Schermer pad'.

Het eerste naambord werd onthuld door Aris Groot. Zijn dochters Marjan en Loekie onthulden het tweede bord

Het derde naambord werd onthuld door de oud-voorzitter van de stichting, Ben Hopman.

Verantwoording

Het oorspronkelijke en uitgebreidere verhaal over het behoud van de Klaas Hoorn- en Kijfpolder met de oorspronkelijke afbeeldingen is gepubliceerd in De Groene Valck, het jaarboek 2014 van de Historische Vereniging Oud-Akersloot. Dit artikel is te vinden op <https://www.oudakersloot.nl/> Ga met de pijl op 'archieven' staan, klik daarna op 'documenten', vul de zoekbalk in met De Groene Valck en in het vak 'datering' 2014. De redactionele bewerking/inkorting is uitgevoerd door Loekie van Tweel-Groot en Ernst Mooij, oktober 2020. Naast enkele gehandhaafde afbeeldingen zijn er andere afbeeldingen aan toegevoegd.